

Anne
Glennon

AZ Egy nem mindennapi
élet a korona árnyékában
udvarhölgy

GABO

ELSŐ FEJEZET

A nagy csalódás

HOLKHAM HALL NÉMI LENÉZÉSSEL MAGASODIK ÉSZAK-NORFOLK vidéke fölé. A komor épület nyár közepén fest a legjobban, amikor a fűnek olyan színe lesz, mint a nádcukornak, és a park szinte beleolvad a házba. Több mérföldnyi sós mocsár és sötét fenyves szegélyezi a szélfúttá dűnéket, amelyek fokozatosan átadják helyüket a holkhami tengerpart sárgásszürke homokos fövényének. Az elődeim alakították át a vad mocsarakat a mezőgazdaság szülőföldjévé. A vadludak és a bíbicek vonulási útjának ezen a kopár vidékén Sir Edward Coke (ejtsd „kúk”) alapozta meg a család hírnevét a Tudorok utolsó napjaiban. Sir Edwardot az Erzsébet és Jakab korabeli idők legnagyobb jogtudósának tartották, mert sikeresen közreműködött Sir Walter Raleigh-nak, valamint a „lőporos összeesküvés” merénylőinek az elítélésében. A családom címere egy lópatkót elnyelő struccot ábrázol,

ami azt a képességünket hivatott jelképezni, hogy mindent meg tudunk emészteni.

Van rólam egy fotó, ami 1932 nyarán, a keresztelőmön készült. Apám, Leicester későbbi ötödik grófja tart a kezében, és körülöttem komor arcú férfirokonok állnak. Nagyon igyekeztem, hogy fiú legyek, és majdnem öt kilóval születtem, de lány voltam, és ez ellen nem lehetett semmit sem tenni.

A női mivoltom miatt nem örökölhetem a grófi címet, sem Holkhamet, Anglia ötödik legnagyobb, 27 ezer hektárnyi kitűnő mezőgazdasági területekből álló birtokát, sem a bútorokat, a könyveket, a festményeket, sőt még a családi ezüstöt sem. A szüleimnek még két gyermekük született, de ők is lányok lettek. Carey két évvel, Sarah pedig tizenkét évvel utánam jött a világra. A vérvonal megtört, és az apám lelkiismeretét bizonyára nagyon gyötörte, hogy majdnem négy évszázad után miatta esett meg ez a szégyen.

Az anyám ugyanezzel a sorssal sújtotta az apját, Hardwicke nyolcadik lordját, és talán szolidaritásból Anne Veronicának nevezett, H.G. Wells feminista hősnője után, mert tudta, hogy erős jellemre lesz szükségem. Anyám, született Elizabeth Yorke, tehetséges és karizmatikus személy volt, pont olyan lány, amelyet az apja szánt volna a fiának. Anyám amúgy egy gróf lánya volt, aki a cambridgeshire-i Wimpole Hallból származott.

Az apám jóképű, népszerű fiatalember volt, aki imádta a vidéki életet, és egy grófi cím örököséként kifejezetten jó partinak számított. Amikor egy St. Moritz-i sítúrán találkoztak, az anyám tizenöt, az apám pedig tizenhét éves volt. Rögtön el is jegyezték egymást, mert az apám állítólag azt mondta neki: „tudom, hogy feleségül akarlak venni”. Apámat az is ösztönözte, hogy félt egy másik lánytól, aki Norfolkban élt, és nagyon odavolt érte. Örült, hogy vőlegényként leállíthatja a közeledését.

Az anyám nagyon szép és magabiztos lány volt, és szerintem az apám ezt találta vonzónak benne. Anyám feloldotta apám zárkózottabb természetét, és így jól kiegészítették egymást.

Az előkelő társaság egyik álompárja lettek, és jó barátságot ápoltak York hercegeével és hercegnéjével, akikből a herceg bátyja, VIII. Edvárd lemondása után váratlanul király és királyné lett. Fülöp herceg nővéreivel is barátságban voltak, Teodórával, Margittal, Cecíliával és Zsófiával, akik nyaranta mind ellátogattak Holkhambe. Furcsa módon, Fülöp herceg, aki sokkal fiatalabb volt, szinte még gyerek, a Victoria nevű kocsmában szállt meg a dadájával, közvetlenül a part mellett, és nem Holkhamben. Később megkérdeztem tőle, miért egy kocsmában lakott ilyenkor, és miért nem a házban, mire nevetve azt válaszolta, hogy a lehető legközelebb akart lenni a tengerhez.

A szüleim október 31-én házasodtak össze, én pedig egy igazi nászutas baba voltam, mert az első házassági évfordulójukon érkeztem.

Kilencéves koromig az üknagyapám volt Leicester grófja, és Holkhamben élt a nagyapámmal. Ők foglalták el az épület négy szárnyának egyikét. A ház hatalmasnak tűnt, főleg egy gyerek szemével. Olyan nagy volt, hogy a szolgák abain-marie-be, egy forró vízzel teli edénybe tették a nyers tojást, és úgy vitték a konyhából a gyerekszobába. Mire odaértek, a tojások megfőttek. Gyakran odalátogattunk, és én imádtam a nagyapámat, aki mindig szánt rám egy kis időt: üldögéltünk a hosszúkás galériában, klasszikus zenét hallgattunk a gramofonon, és amikor kicsit idősebb lettem, bevezetett a fotográfia rejtelmibe, és sikerült engem is megfertőznie a fényképezés iránti szenvedélyével.

Apám a Skót Gárdában szolgált, ezért sokfelé laktunk az országban, engem pedig dadák neveltek fel, akik a hétköznapi apró-cseprő feladatait intézték körülöttem. Az anyám nem fűrosztott és öltöztetett engem, vagy Carey húgomat. Nem is etetett, és nem fektetett ágyba.

Inkább ajándékokkal és közös kiruccanásokkal tarkította a mindennapi életünket.

Az apám nehéznek találta a szülői feladatokat: vaskalapos volt és túl sokat követelt. Mindig nyaggatott minket, hogy hagyjuk nyitva a hálószoba ablakát, és ellenőrizte, hogy rendesen mentünk-e vécére. Nagyon szerettem az ölében ülni, de túl nagy voltam, ezért lelökött, és inkább Carey-t dédelgette, akit „én kis álombabám”-nak nevezett.

Apámat tipikus viktoriánus szülők nevelték, ezért a gyerekkora is tipikus volt, pont olyan, mint minden fiúgyermeké az ő társadalmi helyzetében. Dadák és nevelőnők gondjaira volt bízva, azután Etonba küldték, majd onnan Sandhurstba, és az apja mindent elkövetett, hogy a fia tisztában legyen azzal, mit vár el tőle mint örököstől. Szerette a fiát, de megtartotta a három lépés távolságot. Nem volt szentimentális, és sosem beszélt az érzéseiről. Egyébként az anyám sem, aki megölelt minket, és kimutatta a szeretetét, de ritkán beszélt az érzéseiről, vagy az én érzéseimről – nem voltak köztünk meghitt beszélgetések. Amikor idősebb lettem, anyám inkább buzdító beszédeket tartott nekem. Olyan generációhoz és társadalmi osztályhoz tartoztam, amelyet nem úgy neveltek, hogy kifejezze az érzelmeit.

De anyám sok minden másban az apám szöges ellentéte volt. Csak tizenkilenc évvel volt idősebb nálam, ezért néha inkább egy huncut és vicces nagyobb testvérnek tűnt, mint anyának. Például egy sétabot-hoz erősített merőkanállal a kezében felmászott velem meg Carey-vel a fára, és kiszedtük a fészekből a csókatojásokat. A csókatojás nagyon finom, hasonlít a bóbichez. Gyerekkorunkban az anyám sokszor sátrazott velünk a parton, és elvitt minket kisebb kiruccanásokra a kis Austinján. Ő is mindig szörnyen izgatott lett, ha találkoztunk a kerékpáros fagylaltárusokkal, akik azt kiabálták: „Állíts meg, és vegyél egyet!”

Anyám maga volt a megtestesült kecsesség és elegancia, ha a helyzet úgy kívánta, ugyanakkor lelkesen űzte a meglepően aktív hobbi-jait. Vakmerő lovas volt, és gyakran motorozott egy Harley-Davidsonon. A vitorlázás szeretetét tőle örököltém. Ötéves voltam, amikor navigálni kezdtem a közeli Burnham Overy Staithe kanyargós folyócskáin, és nyolcvanéves koromban hagytam abba ezt a szórakozást. Helyi versenyeken is indultam, de többnyire utolsó lettem, és mire beértem a célba, már mindenki hazament.

Holkhamet egyértelműen a férfiak uralták, és az egész belső felépítése nagyon régimódi volt. Az üknagyapám, Leicester második grófja 1842-ben örökölte az apja címét, és apám kisfiú korában már ő volt a gróf. Elég fősvény ember volt, és olyan vaskalapos, hogy még a feleségétől is megkövetelte, hogy „Leicester”-nek szólítsa. Állítólag egyszer fiatalabb korában elhaladt egy dada mellett a folyosón, aki egy kisbabát tartott a karjában.

– Kié ez a gyerek? – kérdezte a nőtől.

– Az öné, uram – válaszolta a dada.

Az utolsó éveit azzal töltötte, hogy a dísztermekben heverészett egy pótágyon. Olcsó fémkeretes szemüveget viselt, és amikor elhagyta a házat, egy ló vontatta fogattal kocsikázott a parkban. Ilyenkor a béketűrő második felesége a sárhányóra kötözött párnán üldögélt.

A hagyományokhoz ragaszkodó grófok sorának köszönhetően, Holkham lassan haladt a modernizáció útján, és sokáig megtartotta a férfi és női szerepek szigorú elválasztását. Nyáron a nők a Meales House-ba, egy régi udvarházba költöztek, és ott nyaraltak a parton. Ezt az időszakot „látogatómentes” pihenésnek nevezték, amikor leengedték a hajukat, és levették a fűzőjüket.

A nagyapám egészen kiskoromtól kezdve mesélt nekem az őseinkről. Például Thomas Coke, Leicester első grófja az ötödik kinevezése-

kor (a vérvonal többször megtört, tovább fokozva az apám csalódottságát, hogy nem születtek fiai) egy hosszú európai körutazásra ment, ami olyan lehetett, mint manapság egy különösen extravagáns „gap year”. A gróf több tucat festményt és márványszobrot szállíttatott haza Olaszországból, amelyek örökzöld magyaltölgylevelekbe és makkokba csomagolva érkeztek Angliába. Úgy tűnik, ez volt a tizennyolcadik század ötletes megoldása a buborékfólia helyett.

Azt is elmesélte, hogy ezeket a makkokat elültették, és így jött létre Anglia első mediterrán örökzöldekből álló fasora. A nagyapám apja átalakította a tájat, és egy fenyőerdő telepítésével szorította vissza a lárpidéket a ház közeléből. Ez a fenyves határolja ma a holkhami tengerpartot. Előtte, az első gróf, a hetedik kinevezésekor Norfolk Coke-jaként vált ismertté, olyan nagy hatással volt a mezőgazdaságban végzett munkássága a megyére. Az ő nevéhez fűződik a brit mezőgazdaság reformja.

Holkhamben az élet továbbra is a gazdálkodás körül forgott, és ennek minden részletét nagyon komolyan vették. Több tucat bérlő-gazdálkodó mellett rengeteg kertész is munkálkodott a birtokon, akik a hatalmas konyhakertet gondozták. A kőfalakat végig máglyarakásokkal melegítették, és a konyhafiúk éjjel is piszkálták a tüzet, hogy a nektarin és az őszibarack hamarabb beérjen. Forró nyári napokon imádtam teljes erőből a konyhakertekhez kerékpározni, ahol kaptam egy őszibarackot, aztán a ház elején lévő szökőkúthoz kerekedtem, és beleugrottam a vízbe, hogy lehűtsem magam.

Holkham életében a lövészet is nagy szerepet játszott. Az apám és a barátai igazából ezért a szenvedélyért éltek. Ez kötötte össze leginkább a Coke családot a királyi családdal, főleg azért, mert Sandringham csak tíz mérföldre volt Holkhamtól, ami alig fél óra kocsival. Mária királyné egyszer felhívta a dédnagymamámat, és felvetette,

hogy átjönne hozzájuk a királlyal, mire a háttérben felkiáltott a dédnagyapám: „Átjönni? Még mit nem. Nem fogjuk ideszoktatni őket!”

Az apám a mostani királynő apjával, VI. Györggyel szokott löni, a dédnagyapám és a nagyapám pedig V. György királlyal, mindkét birtokon, de főleg Holkham volt híres a lövészetéről. Éveken át tartotta a rekordot a lelőtt foglyok számában, és itt találták fel a csali-lövészetet. (Egy kör alakú ligetet alakítanak ki, ahol a vadak biztonságban érzik magukat, aztán a kutyák fokozatosan kiszorítják onnan a madarakat, és így kontrollált mennyiségben és nagyobb hatékonysággal lehet kilőni őket.)

A keménykalapot is itt találták fel. Az egyik ösömnek elege lett a cilinderből, amit egyáltalán nem tartott praktikusnak, ezért elment Londonba, és rendelt egy újfajta kalapot. Úgy ellenőrizte a minőségét, hogy ráugrott és megtaposta. Addig tiporta, amíg elégedett nem lett az eredménnyel. Attól kezdve a vadőrök kedvenc viselete lett a „billy coke”, ahogy akkoriban nevezték.

Voltak más kapcsolataink is a királyi családdal. Feljegyezték, hogy Edvárd, Wales hercege, aki később VIII. Edvárd király lett, sok férjes asszonnyal, nemritkán nála idősebb arisztokratákkal tartott fenn szerelmi kapcsolatot. Az első viszonyát az apai nagymamámmal, Marionnal folytatta.

Az apám York hercegének és a nővérének a kamarása volt, a nagy-néném pedig, Lady Mary Harvey, a yorki hercegnő udvarhölgye, miután királyné lett belőle. Amikor a yorki herceget VI. Györgyként 1937-ben megkoronázták, az apám az első kamarása lett. 1953-ban pedig az anyámat II. Erzsébet királynő koronázásakor királyi kamaráshölgyé, vagyis magas rangú udvarhölgyé nevezték ki.

Az apám különösen nagy csodálója volt a királyi családnak, és mindig kitüntetett figyelmet fordított rájuk, amikor látogatóba érkeztek. A legelső emlékem Erzsébet és Margit hercegnőkről há-

roméves koromból származik. Erzsébet hercegnő öt évvel idősebb volt nálam, és ezt nagyon soknak, őt pedig majdnem felnőttnek tartottam. De Margit hercegnő csak három évvel volt több nálam, és szoros barátság alakult ki köztünk. Tele volt huncutsággal, humorral és fantáziával – ennél jobb barátnőt senki sem kívánhat magának. Háromkerekű tricikliken száguldoztunk Holkhamben, a nagy festmények előtt, a folyosók végtelen útvesztőiben. Máskor kiugrottunk a szolgák elé, akik hatalmas ezüstitálcákat cipeltek a konyhából a gyerekszobákba. Erzsébet hercegnő sokkal jobb magaviseletű volt. Mindig leszidott minket: „Kérlek, ne tedd ezt, Margaret” vagy: „Nem kéne ezt tenned, Anne”.

Egy fényképen mind egymás mellett állunk. Erzsébet hercegnő rosszállóan néz Margit hercegnőre, mintha sejtené, hogy valami rosszban sántikál, míg Margit hercegnő a cipőmet bámulja. Évekkel később megmutattam Margit hercegnőnek a fotót, és megkérdeztem:

– Miért nézted a lábamat, hölgyem?

– Irigyeltelek, mert neked ezüstsínű cipőd volt, nekem meg bar-na – hangzott a válasza.

Nyáron a hercegnő lejött Holkhambe, és egész napokat töltötünk azzal, hogy homokvárakat építettünk a parton. Ronda, szúrós, fekete fürdőruhát viseltünk, gumisapkával és gumicipővel. A dadusok mindnyájunkat bezsúfoltak a parti buszba, a szendvicsekkel teli piknikkosarakkal, és mindennap felállítottak a parton egy kunyhót, akármilyen is volt az idő. A felnőtteknek is volt egy kunyhójuk hátrébb, a fák között. Sokat szórakoztunk azzal, hogy lyukakat ástunk a homokba, és reméltük, hogy valaki beleesik.

A családom minden karácsonykor elment a Buckingham-palota estélyére. Ilyenkor Carey-vel fodros ruhákba öltöztettek minket, és felvehettük a hőn áhított ezüstcipőinket. Az estély végén a gyerekek elvehettek egy ajándékot a nagy asztalról a hallban, ami a karácsonyfa

mellett állt. Az asztal mögött ott feszített a félelmetes Mária királyné, akit nagyon ijesztőnek tartottunk. A magas és tiszteletet parancsoló nőszemélynek Margit hercegnő egyáltalán nem örült, mert valahányszor találkoztak, a királyné megjegyezte, hogy „Látom, még mindig nem nőttél semmit.” Margit hercegnő nagyon félt attól, hogy egész életében alacsony lesz, ezért nem kedvelte a nagymamáját.

Mária királyné megtanított nekem valamit, amit egy életen át nem felejtettem el. Az egyik évben Carey az asztalhoz rohant, és felkapott egy hatalmas plüssmackót, ami a többi ajándék között terpeszkedett. Én is választani készültem, amikor Mária királyné lehajolt hozzám.

– Anne – suttogetta a fülembé. – A szép és igazán értékes ajándékok gyakran kis dobozokban vannak elrejtve.

A kezem megállt a levegőben. Egy másik plüssmackóra vettem szemet, de most már csak egy kis dobozt mertem választani. És a kis dobozban egy gyöngyből és korallból készült nyakláncot találtam. Mária királynénak igaza volt. Az én kis dobozom olyasmit tartalmazott, ami mind a mai napig megőrizte az értékét.

Szoros kapcsolatot ápoltunk a királyi családdal. A tizenéves korom végén Károly herceget szinte az öcsémnek tartottam, mert több hetet is velünk töltött Holkhamben. Akkor is nálunk lakott, ha valami fertőző gyermekbetegsége volt, mint például a bányahimlő, mert a királynő nem járt iskolába, és nem szerzett immunitást ellenük. A nálam tizenhat évvel fiatalabb Károly herceg korban közelebb állt a kishúgomhoz, Sarah-hoz, de mind együtt mentünk le a partra.

Az apám megtanította Károly herceget angolnát fogni a tóban, és amikor egy kicsit idősebb lett, az anyám megengedte neki, hogy vezesse a Jaguárt meg a Mini Minort a parkban. A herceg ezt imádta, ezért hosszú levelekben fejezte ki a hálóját, és alig várta, hogy visszajöhessen. Nagyon kedves, szeretetre méltó kisfiú volt, és mindnyájan kedveltük – az egész családnak a kedvence volt.

Amikor elég idős lettem ahhoz, hogy lovagoljak, a saját birtokomra neveztem ki a parkot. Ellovagoltam a nagy pajta előtt, és kis akadályokat építettem Kittynek, a pónimnak. Amikor még nagyobbak lettünk, Carey-vel a póninkkal követtük az egyik jóképű bérlőt, Gary Maufe-t. Sok évvel később összebarátkoztam a feleségével, Marittal. Gary Maufe a hatalmas fekete ménjén galoppozott a parkon át, mi pedig a száználmas kis pónikkal próbáltunk lépést tartani vele.

Nemcsak a családom tartozott Holkhamhez, hanem mindenki, aki a birtokon dolgozott, és néhányan elég különleges személyiségek voltak. Mr. Patterson, a főkertész, reggelente lelkesen játszott a skót dudáján, valahányszor a szüleimnek vendégei voltak. Addig csinálta ezt, amíg az anyám odakiáltott neki: „Most már elég, Mr. Patterson. Köszönjük szépen!”

A korai gyerekkorom idillikus volt, de a háború kitörése 1939-ben mindent megváltoztatott. Én hétéves voltam akkor, Carey pedig öt. Az apámat Egyiptomba küldték a Skót Gárdával, és az anyám sok feleséghez hasonlóan vele ment, hogy támogassa. Holkham Hallt részben elfoglalta a hadsereg, és a parkban lévő kápolnában szállt meg a Honi Gárda. A kertészeket és a szolgálkat behívták a seregbe, a cselédek meg a szakácsnők pedig gyárakba mentek dolgozni, hogy segítsenek a háborús termelésben.

Mindenki úgy gondolta, hogy a németek a norfolki part felől fogják lerohanni Nagy-Britanniát, ezért az anyám, mielőtt elutazott Egyiptomba, Carey-t és engem elvitt Skóciába Bridget nénikénkhez, ahol távol voltunk Hitler tengeraltjtáróitól.

Búcsúzáskor így szólt hozzám:

– Anne, te vagy az idősebb. Neked kell vigyáznod Carey-re. – Ha tudjuk, milyen sokáig távol lesz, még nehezebb lett volna a búcsú, de senki sem gondolta, hogy a háború ennyire elhúzódik, és az anyám végül három évig nem jön vissza.

MÁSODIK FEJEZET

Hitler szemete

AZ OGILVY KUZINJAINKHOZ KÖLTÖZTÜNK DOWNIE PARKBA, AZ OGILVY család egyik kedvenc vadászterületére, Angusban. A fő házukat, a Cortachy-kastélyt kisajátították, és lengyel tisztek kórházaként használták.

Carey-vel nehezen viseltük a szüleinktől való elszakadást, a skóciai utat mégis jó kalandnak tartottuk. Szerettem az Ogilvy kuzinjaimat. A hat kuzin közül a három fiatalabbik – David, Angus és James – körülbelül annyi idős volt, mint mi Carey-vel. Jól ismertük őket, mert minden nyáron lejöttek hozzánk Holkhambe, és nagyon jókat szórakoztunk együtt. Mindig élvezettel néztük, ahogy a fiúk a parton kriketteztek a jellegzetes skót szoknyájukban, amelyet mi is szeretünk volna Carey-vel. A dadánk nem rajongott értük, mert mindig nekik adták a friss gyümölcsöt, ami értékes ingyencsésnek számított azokban a napokban, és azt mondogatta, hogy a fiúk „megszállták a házat”.

A család kedvesen fogadott minket Downie Parkban. Az egyik fiút, Davidet különösen megkedveltem, és mindenhova követtem. Az anyját is szerettem, Bridget nénikémet, született Lady Alexandra Coke-ot, aki a nagyapám nővére volt.

Bridget nénikém a Keresztény Tudomány követője volt. Ezt a tizenkilencedik századi vallásfilozófiát Mary Baker Eddy alapította, és az első világháború alatt nagyon elterjedt az arisztokrácia körében, és sokan elfogadták a tételeit. Azon a hiten alapszik, hogy a betegség egy illúzió, ami imával korrigálható. Ez vigaszt nyújtott Bridget nénikémnek meg a férjének, Joe bácsikámnak, Airlie grófjának, mert sok férfihoz hasonlóan ő is szenvedett a háború hatásától. Bridget nénikém aktívan gyakorolta a hitét, és sok hasznos tanácsot adott nekem. Talán az maradt meg legjobban bennem, hogy „A dolgoknak megvan a maguk rendje, és nem mindig úgy történnek, ahogy szeretnénk, de akkor sem szabad erőltetnünk őket”. Ez a gyakorlatias hozzáállás sokat segített nekünk Carey-vel, mert mindkettőnket nagyon lehangolt, hogy a háború miatt el kellett szakadnunk a szüleinktől.

1939. szeptember 3-án Bridget nénikém levitt minket Downie Park fogadószobájába, ahol az ősrégi rádión meghallgattuk Neville Chamberlain beszédét, amint bejelentette, hogy Anglia hadat üzent Németországnak. A miniszterelnök hangjában volt valami komor és baljóslatú, akárcsak a helyiség hangulatában. A szőnyeget bámultam, miközben a rádiót hallgattam, és nem igazán tudtam, mi történik. Egyre azon járt az agyam, hogy mikor mehetünk haza.

Egészen más volt a hangulat, amikor 1940-ben Erzsébet hercegnő közvetlenül Nagy-Britannia gyermekeit szólította meg. Megint a fogadószoba szőnyegén ültünk a rádió köré gyűlve, és Erzsébet hercegnő hangja felé nyújtogattuk a nyakunkat. Izgatottak voltunk, mert mind személyesen ismertük őt, és úgy éreztük, mintha tényleg hozzánk szólna. A végén Erzsébet hercegnő ezt mondta: „A húgom mellett

van, és most mindketten jó éjszakát fogunk kívánni nektek. Gyere, Margit.” Erre Margit hercegnő is megszólalt: „Jó éjszakát, gyerekek.” Mindnyájan visszaköszöntünk, mert azt gondoltuk, hogy hallanak minket, és valahogy úgy képzeltek, hogy benne vannak a rádióban. A két hercegnőt hősnek tartottuk. A szüleink barátai közül sokan Amerikába küldték a gyerekeiket a háború elől, de a hercegnők Angliában maradtak, és ugyanolyan veszélynek voltak kitéve, mint mi.

A háború azt jelentette, hogy Carey, én és a hercegnők már nem voltunk együtt Norfolkban, és csak akkor láttuk őket, amikor Carey, az Ogilvy család és én látogatást tettünk a Glamis-kastélyban – Erzsébet királynőnek és a királynő anyjának a családi birtokára, ahol Margit hercegnő született.

Állítólag Glamis a kísértetektől leginkább látogatott kastély Skóciában, és Margit hercegnő ismert minden zugot, rejtkehelyet és szellemet. Miközben felfedeztük a helyet, mesélt nekünk a kísértetekről – a sűrke hölgyről, aki a kápolnában szokott kísértetni, és a nyelv nélküli hölgyről, aki átszalad a gyepen a ház előtt. Az Ogilvy család szerette ezeket a történeteket, és még többet is meséltek nekünk. Például volt egy szellem Cortachyban, ami dobolni kezdett, ha a családban meghalt valaki. Őszintén örültem, hogy Cortachyt kisajátította a hadsereg. A távozásunk előtt Margit hercegnő elvitt minket megnézni a vonatot, ami a birtok szélén pöfögött el. A vasút fölött átívelő hídon álltunk, és beborított minket a gőz.

Ettől a látogatástól eltekintve nem láttuk őket, és az élet meglehetősen röghöz kötött volt azokban az időkben. Nem lehetett benzint venni, és egy olyan hatalmas házban laktunk, ami távol volt minden nagyobb várostól, ezért kénytelenek voltunk a Downie Park birtokán belül tartózkodni. Csak egyszer jártunk Dundeeban, amikor Joe bácsikánk színházba vitt minket.

Télen korcsolyáztunk a befagyott tavon, és amikor nem tanultunk a nevelőnőnkkel, akkor mi is „háborús munkát” végeztünk. Tőzegmohát szedtünk a Vöröskereszt számára, amit a sebkötözéshez használtak fel. Kesztyűt kötöttünk az aknakutató hajók matrózainak, és szórakoztattuk a lengyel tiszteket a Cortachy-kastélyban. Társasjátékoztunk velük az ágyukon, és amatőr színdarabokat adtunk elő.

Minden délután, levegőzés és testmozgás gyanánt, elsétáltunk a hosszú kocsifelhajtó végéig, majd vissza a házba, ahol egy közeli városból, Kirriemuirből való férfi táncolni tanított minket. Carey-vel felvettük a fekete tánccipőnket, és a hatalmas étkezőben tanultuk a felföldi ugrálóst meg a skót kardtáncot, James kuzinunkkal együtt, aki egyidős volt Carey-vel, és mindig skót szoknyát hordott.

James nem volt mindig kedves hozzám. Carey-vel rendszeresen összefogtak ellenem. Tényleg elég szánalmas lehettem, mert sok időt töltöttem azzal, hogy a fákat ölelgettem, felmásztam rájuk, és úgy tettem, mintha a barátaim lennének. Egyszer nagyon magasra másztam, és féltem lejönni. Carey és James a fa alatt állva kórusban gúnyoltak: „Gyáva kukac! Gyáva kukac!”

Elég szégyenlős gyerekként kerültem Downie Parkba, de fokozatosan feloldódtam. A nagy család nyüzsgése és a zajos gyerekcsoport gyorsan megedzett.

A szüleink egy saját nevelőnőt is küldtek velünk Downie-ba. Az indulása előtt anyám így szólt hozzám:

– Már túl nagyok vagytok ahhoz, hogy dadátok legyen, ezért apuval kiválasztottunk nektek egy nevelőnőt. Miss Bonnernek hívják, nagyon kedves, és nagyon boldogok lesztek vele.

Hamar kiderült, hogy Miss Bonner egyáltalán nem kedves. Carey-vel még tűrhetően bánt, de velem nagyon gonosz volt. Akármit csináltam, akármilyen jól viselkedtem, minden este azzal büntetett, hogy az ágyhoz kötözte a kezem, és úgy hagyott egész éjszaka. Nagyon

féltem Miss Bonnertől, ezért nem mertem megkérni Carey-t, hogy oldozzon el, de ő is félt a nevelőnőtől, ezért úgysem merete volna megtenni. Mindketten sokat szenvedtünk emiatt. Meg akartam védeni Carey-t, és attól tartottam, hogy vele is ezt fogja csinálni, ezért nem szóltunk senkinek. Miss Bonner nem kötözte ki a húgomat, de Carey látta, hogyan bánik velem, és tehetetlennek érezte magát. Az átélt lelki terhek miatt sokszor belázasodott, pedig nem volt beteg.

Miss Bonnert az anyám választotta, ezért azt hittem, hogy tud arról, amit a nevelőnő tesz velem, és nem bánja, sőt talán azt hiszi, hogy jót tesz nekem. Ez szörnyen összezavart, mert nem értettem, hogy a szüleim miért helyeslik ezt a bánásmódot.

Szerencsére Bridget nénikém hite megmentett. Végül kirúgták Miss Bonnert, de nem a bántalmazó viselkedése miatt (amiről szerintem Bridget nénikém semmit sem tudott), hanem azért, mert római katolikus volt, és elvitt magával a misére. Bridget nénikém szerint semmi sem volt rosszabb a katolicizmusnál. Amikor Miss Bonner otthagyt minket, úgy tettem, mintha nagyon megviselne a távozása, de csak azért, mert féltem, nehogy engem hibáztasson, és valami még szörnyűsebbet műveljen velem.

Miss Bonner egy láthatatlan lelki sebet ejtett rajtam. Még ma is fájdalmas felidézni, miket tett velem. Évekkel később, az eljegyzésem alkalmából küldött nekem egy gratuláló képeslapot. Az üzenete újra felkavarta bennem a kellemetlen emlékeket, és fizikailag megbetegedtem.

Miss Bonnert Miss Billy Williams követte, aki csodálatos nevelőnő volt, bár elég ijesztőnek tűnt, mert mindig folyt az orra, és az egyik lába rövidebb volt a másiknál, ezért bicegett. De tele volt kedvességgel.

Mihelyt Billy Williams megjelent az életünkben, minden megváltozott, és néhány nap múlva már valósággal rajongtunk érte. Szerintem rájött, milyen nehéz sorsom volt az elődjével, mert gyakran

kényeztetett finomságokkal, és elvitt olyan helyekre, ahol jól éreztem magam. Az egyik kedvenc helyem az Ogilvy vadász kunyhó volt, ami a hegyoldalban bújt meg, és hangacserjék vették körül. Sokszor mindnyájunkkal kiruccant oda. Végigsétáltunk a szép kis patak mentén, ami a birtok szélénél csörgedezett, megálltunk piknikezni, közben újságpapírba tekertünk egy kis hangát, aztán úgy tettünk, mintha dohányoznánk. Ezt ijesztően jó mókának tartottuk.

A hónapokból évek lettek, és mi is egyre jobban ráéreztünk a háború borzalmaira, mert hallottuk a felnőttek beszélgetéseit a Nagy-Britannia ellen folyó támadásokról. Skóciába küldtek minket, hogy kikerüljünk a veszélyzónából, de nem voltunk messze Dundee-től, amit erősen bombáztak. Több mint ötszáz légitámadás érte Skóciát, úgyhogy igazából nagyobb biztonságban lettünk volna, ha Norfolkban maradunk. Egyszer lelőttek egy német gépet Tulcan Lodge mellett, és Billy Williams „különleges jutalomként” odavitt, hogy megnézhessem a roncsot. Még mindig füstölt, de nem láttam benne holttestet. A mai napig megőriztem annak a térképnek az egyik foszlányát, ami a gépből származott, és szét volt szórva a hangamezőn.

Ahogy Carey-vel gyűjtöttük az információkat, többnyire a rádió révén, amit James dadája állandóan hallgatott, meggyőződésünkké vált, hogy Hitler meg a csatlósai Angliába fognak jönni, és mindegyikük kiválaszt magának egy nagy házat vagy kastélyt, ahol megszállhatnak. Úgy képzeltük, hogy Hitler Windsorban fog letelepedni, és Göring Holkhamet választja majd. Nem is tévedtünk olyan nagyot. Később kiderült, hogy a nácik valóban el akarták foglalni az ország birtokait, bár Hitler inkább Blenheimet szemelte ki magának.

Carey-vel teljesen tehetetlennek éreztük magunkat a háborúval szemben, de valószínűleg minden élénk fantáziával megáldott gyerek így volt ezzel. A kesztyűkötés és a lengyel tisztok szórakoztatása nem tűnt elég segítségnek. Az apánk harcolt, az anyánk pedig „háborús

munkát” végzett, de mi semmit sem tettünk, amivel megállíthatjuk Hitlert.

Carey-vel sokat beszélgettünk a szörnyű helyzetről, és megállapodtunk abban, hogy Hitler előbb-utóbb Holkhambe fog látogatni, ezért elhatároztuk, hogy visszamegyünk, és megöljük őt. El is kezdtük a készülődést a merényletre, és kotyvasztottunk egy mérget, amit „Hitler szemeté”-nek neveztünk el. Ez több tégelynyi undorító szemetet tartalmazott – étel- és gyógyszermaradékot, saras vizet, és a szőnyegről összeszedett szöszöket. Az ágyunk alá rejtettük el, de egy idő után olyan bűdös lett, hogy Billy Williams kidobatta velünk, mire kénytelenek voltunk előlről kezdeni a gyűjtögetést.

A másik tervünk szerint valahogy rávesszük Hitlert, hogy belénk szeressen. Ebben egy kicsit hasonlítottunk a Mitford nővérekre, de ellentétben a Mitford nővérekkel, nekünk az volt a célunk, hogy aztán megöljük őt. Természetesen nem fogtuk fel a valós helyzetet, és nem tudtuk befolyásolni a saját életünket. Ezért találtuk ki ezt a tervet. Azt hallottuk, hogy Hitler szereti az árja külsőt, és mi mindketten szőkék voltunk, főleg Carey, aki úgy nézett ki, mint egy szőke, kék szemű angyal. Úgy gondoltuk, hogy kihasználjuk a külsőnket, és megmentjük az országot.

Sokat gyakoroltunk, és a plüssmackónk játszotta Hitler szerepét. Odabújtunk hozzá, és ilyesmit súgtunk a fülébe: „Nagyon örülök, hogy eljött Holkhambe, és találkozhatunk.” Vagy: „Jól érzi magát nálunk? Megkínálhatjuk egy finom itallal, Mr. Hitler? Ezt kifejezetten magának őrizgettük.” Nem gondoltuk át, mi történne, ha sikerül megölnünk Hitlert, mert annyira nem terveztünk előre. Ugyanakkor meg voltunk győződve arról, hogy meg tudjuk tenni, és meg is tesszük.

1943-ban, amikor én tízéves voltam, Carey pedig nyolc, a szüleink visszatértek Egyiptomból, és visszaköltöztünk Norfolkba. A találkozás

érdekes volt – annyi év után a szüleink idegennek tűntek, és nem öleltük meg őket, hanem elbújtunk Billy Williams háta mögé. Eltelt néhány nap, mire az anyáknak sikerült felébresztenie bennünk a régi érzelmeket, de az apánkkal még tovább tartott a folyamat, mert ő nem volt olyan nyílt és barátságos, mint az anyánk, és azelőtt sem szokott ölelgetni minket.

Aztán meghalt a dédnagyapám, és a nagyapám lett Leicester negyedik grófja. Egy rövid ideig a faluban laktunk, a Red Houseban, egy idős cselédlánnyal, akit viccesen Speedynek neveztek, mert nagyon lassan mozgott. Carey és én imádtunk ott lakni, és sokat játszottunk a falubeli fiúkkal a ház mellett lévő erdőben, amit „csacsierdő”-nek hívtuk.

Nemsokára beköltöztünk Holkham családi szárnyába. Most először fordult elő, hogy nem az ünnepek vagy a nyaralás miatt tartózkodtunk a hatalmas házban, és nagyon izgatottak voltunk, hogy ezentúl ez a hivatalos otthonunk.

A nagyapám szeretett érdekes elfoglaltságokat kitalálni számomra, és meg akarta ismertetni velem Holkham kincseit, ezért megbízott azzal, hogy szellőztessem a *Leicester Kódexet*, Leonardo da Vinci hetvenkét oldalas kéziratát, amelyben a vízzel és a csillagokkal kapcsolatos tanulmányait írta le. Kéthetente elhoztam a lakáj szobájából, ahol egy széfben tartották, a Coke családi ékszerekkel és a képes bibliával együtt.

Ilyenkor megnyaltam az ujjamat, és átlapoztam a kódexet. A homlokomat ráncolva néztem da Vinci tükörírását, és érdeklődve tanulmányoztam a kis rajzokat és diagramokat. A kódexet az első gróf vásárolta meg a nagy európai körutazása során, és legalább kétszázötven évig a családunk birtokában volt, amikor az apámnak sajnos el kellett adnia, mert szüksége volt a pénzre a birtok fenntartásához. A Christie aukciósház révén egy Armand Hammer nevű amerikai üzletember

vásárolta meg a nyolcvanas években, aztán Bill Gates vette meg 1994-ben 30,8 millió dollárért. Ezzel a rekord összeggel a *Leicester Kódex* lett a legértékesebb könyv a világon – és tele volt az én DNS-emmel.

Az élet hamar visszazökkent a megszokott kerékvágásba Holkhamben. Az apám folytatta a szolgálatát a Skót Gárdánál, az anyám pedig az Észak-Norfolki Lányok vezetője lett. Carey-vel sokat játszottunk a házban, és kuckókat építettünk a padlásán a Régi Mesterek képeiből, amelyeket nem tartottak méltónak arra, hogy a dísztermek falán lógjanak. Mi nem értettünk hozzá, és fogalmunk sem volt az értékükről, a témájukkal pedig nem foglalkoztunk.

De a birtok már nem volt ugyanaz, mint a háború előtt. A parkban hadifogolytábort létesítettek, először az olaszoknak, aztán a németeknek, és a vadőrök segítettek az őrzésben. Carey-vel nagyon kíváncsiak voltunk, és a pónik hátán a kerítés körül ügettünk, hogy meglessük a foglyokat. Az olaszok nagyon kedvesek voltak, mindig integettek és mosolyogtak, és összebarátkoztak anyámmal, aki a háború után némelyikük lánytestvérének munkát adott Holkhamben. Sokan úgy döntöttek, hogy Angliában telepednek le.

A németek nem voltak olyan barátságosak, és Carey-vel féltünk tőlük. A karjukon meg a lábukon feltűnő foltokat hordtak, hogy könnyű legyen meglőni őket, ha elmenekülnének. A vadőrök örültek volna a szökésüknek, mert akkor beírhatták volna a naplójukba, hogy „14 fácán, 6 fogoly, és 1 német.” Úgy tudom, a foglyok sosem próbáltak megszökni. A németek sokkal jobban féltek a norfolki vadőröktől, mint a hivatalos őreiktől.

Holkham tengerpartja sem volt a régi. Nem piknikezhettünk a dűnéken, mert hadgyakorlatokat tartottak ott. A part pedig tele volt londoni buszokkal meg taxikkal, amelyeken a Királyi Légierő a légicsapásokat gyakorolta. A háború végén a buszokat meg a taxiakat egyszerűen ott hagyták a parton. Egy hatalmas homokdűne fedti

be most őket, és a legtöbb ember nem is tudja, hogy a homok alatt rozsdásodnak, lassan az enyészet martalékaivá válva.

A hadsereg a homokdűnék mentén húzódó erdőkből és a lúpvidékeken is gyakorlatozott. A lúp szélén volt egy tó, és a partján felépítettek egy falat. A katonák azt gyakorolták, hogy füstbombát dobtak a falhoz, aztán át kellett ugraniuk rajta, bele a tóba. Carey-vel élvezettel néztük őket, és néha még kiabáltunk is nekik.

– Gyerünk, ugorjatok, gyáva kukacok! Nem olyan mély! Ez csak egy kis víz!

Egyszer egy őrmester vörös arccal odarohant hozzánk.

– Mit műveltek, lányok? – kiáltott ránk haragosan. – Nem mentek el innen? Elrontjátok a kiképzést!

Erre gyorsan felültünk a kerékpárunkra, és nevetve eltekertünk.

A gyerekkorom a gyönyörű környezetben átéltem önfelédelt kalandok és a háborútól való nyomasztó félelem különös keveréke volt. Amikor tizenegy éves lettem, vége lett a sok közös játéknak Carey-vel, mert bentlakásos magániskolába mentem. 1943 őszén egy szál bőrönddel a kezemben elvonatoztam Downhambe, egy kis lányiskolába, Essexben. A háború miatt a legtöbb tanárt behívták a seregbe, vagy olyan munkát vállaltak, amellyel segítették a haditermelést. Csak a csonkabonkák maradtak, ezért senki sem hitte, hogy túl sokat fogok tanulni ott.

Az iskola egy hatalmas régi házban volt, és az első néhány félévben a pincében kellett aludnunk, mert a Londont célzó légitámadások alatt az eltévedt bombák túl közel csapódtak be hozzánk. A mennyezetről az emeletes ágyainkba hullott a vakolat. Nagyon ijesztő élmény volt, és minden bombázás után megvizsgáltam magam, hogy egyben vagyok-e még. De a szüleink nem nagyon aggódtak emiatt.

Elég magányos voltam, és teljesen összezavarodtam. Három évig a szüleim nélkül éltem, és most hirtelen megint nélkülük találtam

magam. Nem volt velem sem a nevelőnőm, Billy Williams, sem Carey, akiket imádtam. De lassacskán megszoktam az új helyet, és még barátokat is szereztem. Az egyik barátnőmet Caroline Blackwoodnak hívták. Később író lett belőle, és Lucian Freudhoz ment feleségül. Együtt mentünk órákra, és rájöttem, hogy folyamatos álomvilágban él. Minél idősebb lettem, annál könnyebbnek találtam a bentlakásos iskola öt évét. Két évvel később Carey is csatlakozott hozzám, ami nagy megnyugvást jelentett.

Az igazgatónő, Mrs. Crawford, egy rendkívül aktív és lelkes nő, egy másik tanárnővel, Miss Grahammel élt együtt, pedig volt férje. Mrs. Graham régebben a skóciai krikettcsapatban játszott, és minket is meg akart tanítani erre a sportra. Én gyűlöltem krikettezni. Mindig azon imádkoztam, hogy a labda ne kerüljön a közelembe, és rettegtem a kiáltástól, hogy „Gyorsan, gyorsan, Anne!”. Ilyenkor biztosan elejtettem a labdát, ami egyébként olyan kemény volt, hogy fájta, ha eltalált. A lacrosse nevű labdajátékot viszont élveztem. Pedig ez az agresszív játék látszólag csak abból áll, hogy összevissza rohangászunk, és kiverjük egymás fogait az ütővel.

A testnevelő tanárunkat P. néninek hívták, és néha az volt az érzésem, hogy csak félig ember. Állandóan a sípját fújta, és sosem tudtuk, hogy a sípszó nekünk vagy a kutyájának szól. Ő vitt minket az uszodába is. A víz jéghideg volt, de június elseje után akár tetszett, akár nem, bele kellett vetnünk magunkat a vízbe. Szerettem úszni, és néhány medált is szereztem, többek között életmentésből. Carey volt a fuldokló, és felöltözve ment be a vízbe, nekem pedig végig kellett vonszolnom a medencében. Sikerült a másik végébe érnem vele, úgyhogy Carey életben maradt.

Nem sokkal a háború vége előtt, amikor tizenkét éves voltam, megszületett Sarah húgom. Carey-vel tudtuk, hogy az anyánk terhes, de amikor az apánk nővére, Silvia néni felhívott minket az iskolában,

és közölte velünk a hírt, mindketten könnyekre fakadtunk. Tudtuk, hogy az apánk mennyire szeretne egy fiú örökösöt, és miután az anyám majdnem belehalt a szülésbe, szó sem lehetett arról, hogy legyen még egy gyerekük, így ez apám ágának a végét jelentette a Coke családban.

A nagy csalódás ellenére mindnyájan imádtuk Sarah-t, akit nem győztünk kényeztetni, és úgy bántunk vele, mint egy babával. Jó volt, hogy lett még egy testvérünk, bár a nagy korkülönbség miatt az ő gyerekkora már nem velünk zajlott. Mihelyt vége volt a félévnek, rohantunk haza, hogy lássuk őt, és az anyánk büszkén megmutatta a nyúlszörből készült kabátot, amit csinált neki. De valószínűleg nem munkálta meg elég jól a bőrt, mert a kabát teljesen merev volt, és Sarah úgy ült a babakocsijában, hogy a kezeit két oldalra nyújtotta, mintha kényszerzubbony lenne rajta.

Amikor otthon voltunk, az anyánk mindig velünk foglalkozott, és mindennap kitalált valami szórakoztató tevékenységet, amit mind együtt végezhattünk. Ez a hozzáállás ritkaságnak számított. Az iskolatársaimat teljesen lenyűgözte, és mindig ilyeneket mondogattak: „Bárcsak nekem is ilyen lenne az anyám!” Vagy: „Az én anyám sosem játszik velem.” De az iskolai szünet végeztével vonatra szálltunk, hogy visszamenjünk az iskolába, és integetés közben tudtuk, hogy hónapok múlva látjuk csak újra őt.

Azokban az időkben a szülők évente csak egyszer látogatták meg az iskolát, még hozzá nyáron. Ilyenkor megrendezték az apák krikettmeccsét meg az anyák teniszmeccsét. Az egyik ilyen nyílt napon, a közös program után az igazgatónő minden lányt behívott az irodájába. Nagyon dühösnek tűnt.

– Egy nagyon komoly incidens történt a közös program alatt. Ha a bűnös nem vállalja fel a tettét, akkor mindnyájan meg lesztek büntetve. Egy szülőt, bizonyos Sir Thomas Cookot (ő volt az, aki

megalapította a csoportos utazási irodákat) valaki nyakon spriccelte egy vízpisztollyal.

A lányok némán összenéztek, és azt mérlegelték, mi fog most történni. De aztán Caroline Blackwood lassan felemelte a kezét.

– Nos... tulajdonképpen... Az anyám volt az.

Caroline anyja, Maureen, Dufferin és Ava márkinéja egy olyan kalapot viselt, amelyen egy kacsaszobor volt egy vízzel teli medencében. Valahányszor lehajtotta a fejét, a kacsza a tóba mártotta a csőrét, és amikor újra megmozdította a fejét, a víz lespriccelte szegény Sir Thomast. De Caroline anyjának nemcsak a kalapja volt különleges. A cipője sarka átlátszó műanyagból készült, és halak úszkáltak benne. Hála az égnek, nem élő halak voltak, de már megértettem, hogy Caroline miért olyan excentrikus.

Két éve jártam az iskolában, és tizenhárom éves voltam, amikor 1945-ben a háborúnak vége lett. Hatalmas megkönnyebbülést éreztem, pedig a hangulat továbbra is feszült maradt. Elveszítettünk egy egész nemzedékre való férfit, és ez rossz hatással volt a gazdaságra. Az emberek nem ünnepeltek, inkább attól tartottak, hogy az élet továbbra is nehéz marad.

A háború után a személyzet nagy része nem tért vissza Holkhambe, és a szüleim hirtelen azzal a kérdéssel találták szembe magukat, hogyan fogják tudni fenntartani a birtokot. Az apám nagyon tette-re kész ember volt, de a háború megváltoztatta. Harcolt az el-alameini csatában, és sikerült túlélnie a maláriát, sőt Londonban is megmenekült a haláltól. 1944. június 18-ának reggelén egy migrén miatt nem tudott elmenni a vasárnapi istentiszteletre, a gárda kápolnájába, ahová rendszeresen járt a barátaival a Skót Gárdából.

Az istentisztelet alatt a kápolnát közvetlen találat érte, amelyben 121 ember veszítette az életét, köztük sok jó barátja is. Ez volt a leg-

súlyosabb légitámadás az egész háború során, és apámat nagyon lesújtotta a veszteség. David fivére az angliai csatában harcolt, és túlélte, de később szomjan halt Észak-Afrikában, amikor a gépét lelőtték a sivatagban.

A háború után az apám még gondterheltebb és még ingerlékenyebb lett. Élete végén víziók, és az egyiptomi tartózkodásával kapcsolatos emlékképek gyötörték.

A harcnak vége lett, de az apámat Bécsbe küldték, hogy a szövetséges hatalmakkal dolgozzon. Az iskolai szünetben Carey-t és engem a Women's Institute szervezésében vonatra tettek, és egy cédulával a nyakunkban útnak indítottak Bécsbe. Át kellett haladnunk az oroszok körzetén, és a lelkünkre kötötték, hogy ne nézzünk a szovjet katonák szemébe, amikor átvizsgálják a fülkékét. Rettegtem azoktól a férfaitól, és a lélegzetemet visszatartva, remegve meredtem a molyrágta kabátjuk szélére meg a fekete csizmájukra, miközben fölöttünk álltak, és oroszul beszélgettek.

Bécsben a brit negyedben laktunk egy olyan házban, amit a szövetséges hatalmak kisajátítottak. Furcsa véletlen folytán a ház apám osztrák barátaié volt, ezért el tudta intézni, hogy benne maradhassanak, bár le kellett költözniük az alagsorba.

A jegyrendszer nagyon szigorú volt, és Bécs egyes városrészeiben törvénytelen állapotok uralkodtak. A szovjet katonák járőröztek az utcákon, és megrakott lovas szekereken robogva vitték a zsákmányolt értékeket. Az egyetlen jó dolog az ott-tartózkodásunk idején az volt, hogy anyámnak sikerült elbűvölnie néhány amerikai tisztet, akik megengedték neki, hogy tejterméket meg cukrot vásároljon az amerikai negyedben, a helyőrségi üzletben. Ilyen finomságokat az angol emberek már évek óta nem láttak.

A zűrzavar ellenére Sarah dadája elment velem, Carey-vel és apám tisztiszolgájával a Zacher Hotelbe, ami híres volt a tortáiról, főleg

a Zacher tortáról, ami egy baracklekvárral töltött csokoládétorta. A friss hozzávalókat Sarah babakocsijába rejtettük, és amikor a szállodába értünk, átadtam a cukrásznak a vaját meg a tojásokat. A cukrász megsütötte nekünk a tortát, amit megint csak Sarah babakocsijába rejtve vittünk haza. Csodálatos volt friss, édes tésztát enni – főleg egy gyerekeknek – egy olyan időszakban, amikor ezek az ételek rendkívül ritkák és értékesek voltak. Néhány pillanatra elfelejtettük a félelmetes szovjet katonákat, és semmi más nem érdekelt minket, csak a finom ízek.

Amikor megint Angliában voltunk, még néhány évre visszamentem az iskolába. Ez az időszak nagyon keménynek bizonyult, mert 1946-47 tele különösen hideg volt. Angliában a hőmérséklet mínusz 21 fokig süllyedt. Nem volt fűtés sem az iskolában, sem Holkhamben, ezért rémes fagydaganatokat kaptunk, amelyek megdagadtak és felfakadtak, és aludni sem tudtunk a fájdalomtól.

1948-ban, tizenhat éves koromban befejeztem az iskolát. Fel sem merült, hogy egyetemre menjek. Egy külföldi útról sem lehetett szó, mert nem volt rá pénzünk. Így aztán, sok barátnőmhöz hasonlóan, engem is egy úgynevezett befejező iskolába küldtek, Powderham Castle-be. Az iskola Devon grófja és grófnéja tulajdonában volt, akik arra vállalkoztak, hogy évente 25 lányt megtanítsanak egy nagy háztartás vezetésére. Az ő nagy házukban kellett dolgoznunk, „háztartási ismeretek” címszó alatt.

Kéthetes váltásban kísértük a háztartás különböző tagjait, és nem-sokára megtanultuk, melyik munka elviselhető, és melyik nem. Szerettünk a lakájjal lenni, mert hagyta, hogy megigyuk a vendégeknek felszolgált borok maradékát. A vendégek sokszor a szüleink barátai voltak. Amikor ránk néztek, elcsodálkoztak, hogy a barátaik lányai töltenek nekik bort. Minél többet töltöttünk, annál többet ittak, és minél többet ittak, annál több maradt nekünk az üvegben a vé-

gén. A lakáj arra is megtanított minket, hogy kell ezüstöt tisztítani. Ez elég kemény munka volt. Rózsaszín ecetes pasztával kellett dörzsölni az ezüstöt. Megfájdult a hüvelykujjunk, de az ezüst ragyogott a végén.

A szakácsnő mellett is szívesen dolgoztam mosogatólánycént, aki néha megengedte, hogy pogácsát vagy csokitortát készítsünk. A kertésznek is örültem, mert nagyon élveztem a virágkötést. A gazdaasszonnyal viszont nem szerettem együtt lenni, mert kifejezetten szőrszálhasogató volt, és azt akarta, hogy tökéletes „kórházi sarok” ágyazást produkáljunk. Egy barátnőmmel együtt végeztük ezeket a munkákat, akit Mary Birkbecknek hívtak, és az embereknél sokkal jobban szerette a kutyákat meg a lovakat. Nem nagyon érdekelt minket a társasági illemórák, férjet sem akartunk fogni magunknak, az meg végképp nem szerepelt a kívánságlistánkon, hogy egy nagy házat vezessünk. Nemsokára megállapodást kötöttünk: én elvégeztem a varrást, meg minden munkát a házban, ő pedig kertészkedik helyettem, és kitakarítja a ló bokszát, aki a gondjaimra volt bízva. Ha maradt némi szabadidőnk, azt a Dawlish állomáson töltöttük, és cigarettáztunk. Az volt az egyetlen hely, ahol cigarettát tudtunk venni. Dohányzás közben mindig résen voltunk, nehogy Lord és Lady Devon váratlanul megérkezzen a londoni vonattal.

A hónapokig tartó „vetésforgó” után befejeztük a tanfolyamot, és 1949-ben visszatértem Holkhambe. A nagyapám abban az évben meghalt, és nagyon szomorú voltam, hogy többé nem fogunk együtt üldögélni, és a gramofont hallgatni a hosszú galériában. A halála azt jelentette, hogy apám örökölte a címét, és Leicester ötödik grófia lett.

Tizenhét éves voltam, Carey pedig tizenöt, és hetente kétszer az anyákkal elbicikliztünk Wells-next-the-Sea-be, a moziba. Az apám körbevezetett a bérlők farmjain, úgy bánt velem, mintha a fia lennék, és mindent meg akart nekem tanítani a birtokról. Nagyon örültem

ennek, és komolyan érdekelt, hogy belülről is megismerjem Holkham működését.

Esténként Carey-vel elmentünk valamelyik amerikai repülőtérré, ahol nagyzenekarok játszottak. Filcből készült szoknyát vettünk fel, mert az volt az egyetlen anyag, amit jegy nélkül lehetett venni. Az amerikai repülősök megtanítottak minket swingelni, és nagyon jól éreztük magunkat. Néha egész éjjel táncoltunk. Csak az volt a baj, hogy az apám minden este fél tizenkettőkor bezáratta az ajtókat, és mire hazaértünk, már az egész ház zárva volt.

A parkba sem volt könnyű bejutni, mert a kapu is zárva volt. Be kellett törnünk a saját otthonunkba, amit elég furcsának tartottunk, de az apánk hajthatatlan volt. Kiötöltünk egy tervet: a kocsit a faluban hagytuk, átmásztunk a kapun, és egy elemlámpával végigbotorkáltunk a parkon, ahol az őzek szeme csillogott a sötétben.

A házhoz érve felemeltem a kazán szénrácsát, és odaadtam Carey-nek az esőkabátot, amit ehhez a mutatóványhoz tartogattunk. Carey felvette a kabátot, én pedig leengedtem őt a széncsúzdán, egészen a kazánházig. Ott Carey előkerített egy Chris nevű öregembert, akit mindenki csak Vakondnak hívott, mert az egész életét a pincében töltötte, ahol a kazánokat kezelte, és fát aprított. A házban kályhák voltak, és nem központi fűtés, mert azt nem engedhettük meg magunknak. A Vakond nagyon készséges volt, és feljött egy kulccsal, hogy beengedjen minket.

Ugyanezen a nyáron Edinburgh hercege, aki 1947-ben feleségül vette Erzsébet hercegnőt, és gyakran Holkhambe látogatott, hogy az apámmal vadásszon, felhívta az anyámat, és egy meglehetősen furcsa kéréssel állt elő. Elmagyarázta, hogy feltalált egy játékot, a Battleship hadihajós játék mintájára, és ehhez szüksége lenne olyan fotókra, amelyeken Carey-vel szolgáló lányoknak vagyunk öltözve.

Az anyám nem talált ebben semmi kivetnivalót, az apám pedig rajongott a királyi családjáért, és mindenre igent mondott volna.

Carey-vel nagyon feszélyezett minket, hogy a rendkívül jóképű herceg előtt kell fotózkodni, aki idősebb volt nálunk, mindig nagyon magabiztosan viselkedett, és egy kicsit féltünk tőle. De amikor átjött hozzánk, nagyon kedves volt. Én szobalánynak öltöztem, és egy tollseprűt tartottam a kezemben, Carey pedig szakácsnőjelmezt vett magára. Vicces pózokba vágtuk magunkat, az anyánk figyelte a jelenetet, a herceg pedig lelkesen kattogtatta a gépét. Nem tudom, mi történt a játékkal, mert a herceg többé nem tett említést róla.

Nyár végén Londonba mentem, egy második befejező iskolába, ahol többet tanultam, mint a Downhamben töltött évek alatt. Az iskolát Állampolgári Háznak hívták, és Dorothy Neville-Rolfé vezette, aki véletlenül Pocahontas utódja volt. Az Állampolgári Ház jól ismert intézmény volt, és Dorothy Neville-Rolfé nevéhez fűződik a következő idézet: „A beszélgetés művészete nem abból áll, hogy a megfelelő dolgot mondjuk a megfelelő helyen, inkább abból, hogy ne mondjunk valami nem megfelelőt, amikor nagy a kísértés.”

Az iskola célja az volt, hogy tökéletesre csiszolja a társalgási készségeinket, és felkészítsen a nyilvános szereplésekre, amelyeket majd egy megfelelő társadalmi pozíciójú férj mellett el kell látnunk. Elvittek minket bírósági tárgyalásokra, gyárakba, kórházakba, iskolákba – mindenhová, ahol megismerhettük az ország működését. Művészettörténetet is tanultunk, hogy bővítsük az ismereteinket, és képesek legyünk bármiről beszélni. Mind egy teremben ültünk, és Miss Neville-Rolfé kiválasztott közülünk valakit. Például: „Anne! Öt percig beszéljen az egyik hídról, amit Isambard Kingdom Brunel tervezett.” Ilyenkor felálltam, és öt percen át beszélnem kellett, még hozzá minden felkészülés nélkül, mert sosem tudtuk, mi lesz a téma. A hozzám hasonló lányoknak szükségük volt arra a képes-

ségre, hogy magabiztosan fellépjenek egy közösség vezetőjeként, kisebb beszédeket mondjanak, és díjakat adjanak át. Az itt megszerzett tudásnak nagy hasznát vettem, amikor néhány év múlva az anyám megosztotta az idejét Holkham és London között, és sokszor nekem kellett helyettesítenem.

Amikor az Állampolgári Házból visszatértem Holkhambe, már a felnőttkor küszöbén álltam. Apám élete a grófi teendőik körül forgott, és éppen a „Tail Enders”-nek nevezett rendezvényekkel volt elfoglalva. Ezek a vadászpártik jelezték a szezon végét, és az anyám szervezte meg őket, de egyikén sem vett részt, mert zárt körű férfimulatságok voltak. Az apám életben maradt bajtársai a Skót Gárdából valósággal megszállták Holkham dísztermeit.

Mi, lányok kénytelenek voltunk valami más szórakozás után nézni. De ezt egyáltalán nem bántuk, mert a fogadószobába vittük a tálcáinkat, és tévét néztünk. A televízió akkor még újdonságnak számított. A kis fekete-fehér képernyő alig volt nagyobb egy postai levelezőlapnál, és csak egy csatornát lehetett nézni rajta, a BBC-t.

Egyikünk sem kérdőjelezte meg soha a férfiak és a nők elkülönült szerepét. Egyszerűen elfogadtuk a helyzetet. Tudtam, mit várnak el tőlem. Felkészítettek mindenre, amire szükségem volt, hogy ladyként éljem az életem. Nem hasonlítottam a szerepemet egy férfiéhoz, és nem gondolkodtam el a részleteken. Az anyám példáját követtem, és azt hittem, hogy majd férjhez megyek egy férfihoz, aki olyan lesz, mint az apám, és olyan életet élek vele, mint az anyám. Nagyot tévedtem.